

WELKE MOMENTEN KOMEN ER VOOR DE RAAD AAN?

Alphen aan den Rijn

status: februari 2020

FEBRUARI TOT MEI
1

PLAN VAN AANPAK OMGEVINGSPLAN 1.0

De organisatie maakt het PvA omgevingsplan 1.0 gereed. Bepaal in deze periode als raad (sklankbordgroep).

1. De **gewenste uitgangspunten** van het omgevingsplan: themagewijs of gebiedsgericht. Themagewijs betekent: uniforme regels voor een beleidsveld voor de hele gemeente. Gebiedsgericht betekent: een volledige regelset per gebied.
2. Of er bij het opstellen van het omgevingsplan wel of niet gewacht moet worden op de **omgevingsvisie**. Bepaal ook hoe (vaak) de raadsklankbordgroep bij de het opstellen van het omgevingsplan **betrokken** wil zijn. Wel betekent: na vaststelling van de omgevingsvisie eind 2020 doelen omzetten in regels. Niet betekent: omgevingsplan in 2020 "beleidsneutraal" opbouwen met de huidige regels.

3. Hoe **belanghebbenden** bij de totstandkoming van het Omgevingsplan betrokken moeten worden.

NB. In het PvA zijn een aantal **tussenbesluitmomenten** opgenomen. Die momenten zijn nog niet in de tijd uitgezet, maar de organisatie komt hier bij de raad nog op terug.

OPEN DE KOFFER VOOR TIPS OVER KADERSTELLING OP PARTICIPATIE

FEBRUARI TOT JULI 2020
2

ONTWERP OMGEVINGSVISIE 1.0

De organisatie heeft de bouwstenen voor de omgevingsvisie 1.0 gereed. In deze periode wordt het ontwerp omgevingsvisie 1.0 afgerond.

Bepaal in deze periode of de raadsklankbordgroep zich op hoofdlijnen kan vinden in de inhoudelijke doelen en resultaten en of de raad de gekozen vorm aantrekkelijk vindt. Omdat de omgevingsvisie 1.0 eind 2020 wordt vastgesteld is dit het moment om bij te sturen als de raad dat nodig vindt.

AANDACHTSPUNTEN VOOR DE ALPHENSE RAAD

OPEN DE KOFFER VOOR TIPS OVER KADERSTELLING OP DE OMGEVINGSVISIE

EIND 2020
3

OMGEVINGSVISIE 1.0

Denk als raad (sklankbordgroep) tot eind 2020 na over de waarden die bij de gemeente passen en de dromen die de raad heeft. Gebruik ter inspiratie het rapport de 'Staat van Alphen' (6 december 2017) dat met behulp van participatie is opgesteld.

De omgevingsvisie 1.0 is al geruime tijd in ontwikkeling. Bepaal daarom hoe de raadsklankbordgroep tot eind 2020 betrokken wil worden bij het aanscherpen van doelen en resultaten. Wacht dus niet tot eind 2020, omdat het dan steeds lastiger wordt om grote wijzigingen door te voeren.

Eind 2020 stelt de raad de omgevingsvisie 1.0 vast. Het is belangrijk om op dat moment speciale aandacht te hebben voor monitoring en evaluatie. De signalen uit de monitoring en evaluatie, die op basis van de beleidsdoorwerking (bijv. programma's) en uitvoering (bijv. vergunningverlening) tot stand komen, kunnen namelijk aanleiding zijn voor aanpassing van de omgevingsvisie in de periode na 2020.

NB. kaderstelling op participatie is voor de omgevingsvisie 1.0 vanwege de fase in het proces minder relevant.

AANDACHTSPUNTEN VOOR DE ALPHENSE RAAD

ROUTEKAART IMPLEMENTATIE OMGEVINGSWET

WELKE WIJZE VAN KADERSTELLING PAST BIJ DE IMPLEMENTATIE VAN DE OMGEVINGSWET?

16 MAART 2022
4

GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN

Het omgevingsplan is in de periode van de gemeenteraadsverkiezingen volop in ontwikkeling. Zorg daarom binnen de raadsfracties voor een goede overdracht van kennis hierover en over de Omgevingswet in het algemeen.

Een goede afvaardiging van nieuwe raadsleden in de raadsklankbordgroep is bovendien van cruciaal belang. Bepaal daarom na de verkiezingen welke nieuwe raadsleden de meeste affiniteit hebben met het onderwerp. Zorg voor een goed inwerkprogramma en breng de nieuwe raadsleden zo goed mogelijk in positie om hun rol ten aanzien van de implementatie in te vullen.

AANDACHTSPUNTEN VOOR DE ALPHENSE RAAD

OPEN DE KOFFER VOOR TIPS OVER KADERSTELLING OP DE OMGEVINGSVISIE

2024
6

HERIJKING OMGEVINGSVISIE EN PROCES VASTSTELLING MONITORING

De gemeente heeft in 2024 al de nodige ervaring met het opstellen en uitvoeren van de omgevingsvisie. Bepaal met elkaar (raad, college, ambtelijke organisatie en gemeenschap) welke lessen hieruit getrokken kunnen worden.

Belangrijke input voor de nieuwe omgevingsvisie is bovendien het resultaat van een essentieel onderdeel van de beleidscyclus: de terugkoppeling (monitoring en evaluatie).

OPEN DE KOFFER VOOR TIPS OVER PARTICIPATIE

WAT ZIJN DE WETTELIJKE MIJLPALLEN GEDURENDE DE IMPLEMENTATIE VAN DE OMGEVINGSWET?

Omgevingswet treedt in werking

1 JANUARI 2021

De VNG heeft een Roadmap Omgevingswet gemaakt. Deze Roadmap is een wegwijzer voor de activiteiten die gemeenten op 1 januari 2021 gerealiseerd moeten hebben, gebaseerd op de minimum eisen. We lichten een aantal belangrijke eisen uit waar de raad alert op moet zijn.

1. De gemeente is op tijd aangesloten op het digitaal stelsel (DSO) en kan vergunningaanvragen ontvangen, behandelen, en beoordelen.
2. De gemeente kan werken met een tijdelijk omgevingsplan en moet deze ook kunnen wijzigen volgens de regels van de Omgevingswet.
3. De gemeente heeft de minimaal noodzakelijke processen en werkwijzen voor participatie bij initiatieven ingericht.
4. De gemeente heeft een commissie ingesteld die in ieder geval tot taak heeft te adviseren over de aanvragen van een omgevingsvergunning voor een Rijksmonument.

LET OP: de Omgevingswet kan de aankomende periode nog op onderdelen worden gewijzigd. Laat je hierover goed informeren door college en organisatie.

De gemeente moet een vastgestelde omgevingsvisie hebben

1 JANUARI 2024

Alphen loopt hiermee voorop en heeft naar verwachting eind 2020 al een omgevingsvisie.

LET OP: de Omgevingswet kan de aankomende periode nog op onderdelen worden gewijzigd. Laat je hierover goed informeren door college en organisatie.

De gemeente moet een vastgesteld omgevingsplan hebben

1 JANUARI 2029

Alphen loopt hiermee voorop en heeft naar verwachting in 2023 al een omgevingsplan.

LET OP: de Omgevingswet kan de aankomende periode nog op onderdelen worden gewijzigd. Laat je hierover goed informeren door college en organisatie.

PRINCIPES VAN DE OMGEVINGSWET

WETTELIJKE MIJLPALLEN

WELKE PRINCIPES VAN DE OMGEVINGSWET ZIJN BELANGRIJK VOOR DE RAAD?

NB. Dit zijn niet alle principes van de Omgevingswet. De belangrijke principes voor de raad zijn uitgelicht. Raadpleeg voor meer principes www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl.

Principes van de Omgevingswet

Rol van de raad

Concrete dilemma's en vraagstukken bij toepassing van de principes

GEBIEDSGERICHT WERKEN

Gebiedsgericht werken is voor de raad van belang bij het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan.

Omgevingsvisie
De raad kan bepalen of de omgevingsvisie gebiedsgericht en/of gericht op sectoren is.

Omgevingsplan
De raad wijst in het omgevingsplan aan welke regels in welk gebied gelden.

Hoe de inhoudelijke vraagstukken te koppelen aan de gebieden?

Hoe de verbinding tussen de verschillende gebieden te borgen?

Hoe de verbinding te leggen naar vraagstukken buiten de Omgevingswet (bv. sociaal domein)?

Hoe de verwachtingen richting belanghebbenden goed te managen?

Hoe ervoor te zorgen dat resultaten bruikbaar zijn voor de omgevingsvisie en het omgevingsplan?

Hoe de democratische legitimiteit (bv. representativiteit en rechtmatigheid) van participatief werken te borgen?

Hoe de rol van de raad te borgen?

PARTICIPATIEF WERKEN

De Omgevingswet zegt over participatie: "het in een vroegtijdig stadium betrekken van belanghebbenden [...] bij het proces van de besluitvorming over een project of activiteit." Daarnaast is in februari 2020 de regering verzocht in het Invoeringsbesluit Omgevingswet een regeling op te nemen die ervoor zorgt dat er een plicht ontstaat voor gemeenten om het Participatiebeleid op te stellen waarin vastgelegd wordt hoe participatie wordt vormgegeven en welke eisen daarbij gelden en dit Participatiebeleid vast te stellen door de raad.

Participatief werken is voor de raad van belang bij het opstellen van de omgevingsvisie, omgevingsplan, programma's en grote initiatieven. De raad kan bepalen hoe belanghebbenden hierbij betrokken worden. Er zijn vier manieren om dit te doen:

- Samen denken (vb. resultaat: een visie, idee of agenda)
- Samen besluiten (vb. resultaat: besluit over verdeling van middelen)
- Samen doen (vb. resultaat: uitvoerend werk, bv. groenonderhoud)
- Samen leren (vb. resultaat: inzichten n.a.v. een pilot)

INTEGRAAL WERKEN

Integraal werken is voor de raad van belang bij het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Integraal werken betekent voor de raad dat:

- Hij verschillende vraagstukken (ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water) bij elkaar brengt in één gebiedsdekkend document.
- Hij verschillende belangen (van inwoners, bedrijfsleven, maatschappelijke organisatie en andere overheden) bij elkaar brengt in één gebiedsdekkend document.

JA, MITS-HOUDING

De ja, mits-houding is voor de raad van belang ten aanzien van het stellen van regels in het omgevingsplan. De ja, mits-houding betekent voor de raad dat hij concreet maakt (in de vorm van regels) onder welke condities initiatieven van belanghebbenden gerealiseerd kunnen worden. Deze condities kunnen meer ("loslaten") of minder ("sturen") ruimte geven. Bedoeling van de ja, mits-houding is om meer ruimte te geven voor initiatieven van belanghebbenden.

Voor welke vraagstukken is welke mate van integraliteit nodig?

Hoe te zorgen voor samenhang, maar weg te blijven van de "alles hangt met elkaar samen-discussies"?

Hoe om te gaan met de spanning tussen oplossingsgericht (ja, mits) en rechtszekerheid door toepassing van regels (nee, tenzij)?

WELKE WIJZE VAN KADERSTELLING PAST BIJ DE IMPLEMENTATIE VAN DE OMGEVINGSWET?

NB. Deze wijze van kaderstelling is ook toepasbaar op andere vraagstukken. Het is daarom zinvol om hier als raad mee te oefenen.

	KADER OP DOEL (EFFECT)	KADER OP RESULTAAT (UITKOMST)	KADER OP WERKWIJZE (PROCES)	KADER OP MIDDELEN (INPUT)
BELEIDSINHOUD (ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water)	<p>Bepaal de ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving op de lange termijn. Vertaal de doelen naar omgevingswaarden: de gewenste staat of kwaliteit van de fysieke leefomgeving</p> <p>Beste moment voor kaderstelling: Omgevingsvisie Voorbeeld kader: "de raad wil dat de gemeente een betaalbare plek is om te wonen en daarom moeten er in 2025 X aantal nieuwe middeldure huurwoningen bij zijn gekomen"</p>	<p>Bepaal welke instrumenten (bijvoorbeeld regels, subsidies, afspraken, concrete handelingen, prikkels, etc.) bijdragen aan de realisatie van de inhoudelijke doelen. Vertaal deze resultaten in omgevingswaarden: de toelaatbare belasting door activiteiten en concentratie of depositie van stoffen</p> <p>Beste moment voor kaderstelling: Omgevingsplan (regels) en Omgevingsvisie (overige resultaten) Voorbeeld kader: "de raad staat toe dat er vanaf 2021 hoogbouw in wijk X kan plaatsvinden"</p>	<p>Bepaal hoe (vaak) de raad(s)klankbordgroep geïnformeerd wil worden over de realisatie van doelen en resultaten. Bepaal op welke vraagstukken de raad voor een langere periode de nadruk wil leggen.</p> <p>Beste moment voor kaderstelling: Omgevingsvisie Voorbeeld kader: "de raad vindt wonen het belangrijkste vraagstuk voor de aankomende 5 jaar. Daarom wil de raad elk kwartaal op de hoogte worden gehouden van de voortgang"</p>	<p>Bepaal hoeveel middelen (geld, kennis en expertise) de raad (over) heeft om de inhoudelijke doelen en resultaten te realiseren.</p> <p>Beste moment voor kaderstelling: Omgevingsvisie NB. de raad kan natuurlijk ook nog steeds gebruik maken van het budgetrecht. Voorbeeld kader: "de raad stelt jaarlijks 5 miljoen euro beschikbaar voor het realiseren van de woonambities"</p>
BELEIDSPROCES (instrumenten en processen)	Omgevingsvisie en Omgevingsplan	<p>Bepaal welk doel de raad met het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan voor ogen heeft (bijvoorbeeld samenhang tussen vraagstukken, gebieden en belangen).</p> <p>Bepaal aan welke uitgangspunten de omgevingsvisie en het omgevingsplan moeten voldoen. De omgevingsvisie is vormvrij. De raad bepaalt dus zelf hoe gedetailleerd het (delen van) de omgevingsvisie opstelt en of de omgevingsvisie gebiedsgericht of gericht op sectoren moet zijn. De raad kan in het omgevingsplan gebieden aanwijzen waarvoor bepaalde regels gelden. De raad kan bepalen of het omgevingsplan themagericht of gebiedsgericht en globaal (dereguleren) of gedetailleerd (strakke afspraken) moet zijn.</p> <p>Voorbeeld kader: "De raad wil dat de omgevingsvisie leidt tot meer samenwerking tussen de verschillende disciplines binnen de ambtelijke organisatie"</p> <p>Voorbeeld kader: "de raad wil dat omgevingsvisie gebiedsgericht is"</p>	<p>Bepaal hoe (vaak) de raad(s)klankbordgroep betrokken wil zijn bij de totstandkoming van de omgevingsvisie en het omgevingsplan. De raad kan in de omgevingsvisie het college opdracht geven voor een programmatische aanpak van een bepaald vraagstuk. Bepaal of de raad dit nodig vindt. De raad stelt het omgevingsplan vast. De raad kan deze bevoegdheid voor delen van het omgevingsplan delegeren aan het college. Bepaal of de raad dit wel of niet wil.</p> <p>Voorbeeld kader: "De raad wil dat de raadsklankbordgroep Omgevingswet één keer per maand op de hoogte wordt gehouden over de totstandkoming van de omgevingsvisie"</p> <p>Voorbeeld kader: "de raad wil dat de totstandkoming van de omgevingsvisie vanuit het werkbudget Omgevingswet betaald wordt"</p>	<p>Bepaal hoeveel middelen (geld, kennis en expertise) de raad (over) heeft voor de totstandkoming van de omgevingsvisie en het omgevingsplan.</p> <p>Voorbeeld kader: "de raad wil dat de totstandkoming van de omgevingsvisie vanuit het werkbudget Omgevingswet betaald wordt"</p>
	Participatie	<p>De raad heeft de bevoegdheid participatieprocessen te monitoren. Om te kunnen beoordelen of participatieprocessen succesvol zijn verlopen is het verstandig om te bepalen waarom de raad belanghebbenden in een vroegtijdig stadium wil betrekken bij de omgevingsvisie en het omgevingsplan.</p> <p>De Omgevingswet verplicht gemeenten om bij het vaststellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan aan te geven wat de resultaten van het participatieproces zijn. Bepaal daarom aan de voorkant welk resultaat (bijvoorbeeld een idee, visie, agenda of besluit) de raad verwacht van een participatieproces.</p> <p>Voorbeeld kader: "de raad wil dat het omgevingsvisie-proces leidt tot meer samenwerking tussen inwoners, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties"</p> <p>Voorbeeld kader: "de raad wil dat het participatieproces leidt tot één agenda met speerpunten per wijk"</p>	<p>De Omgevingswet verplicht gemeenten om bij het vaststellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan aan te geven hoe belanghebbenden bij de voorbereiding zijn betrokken. Bepaal daarom aan de voorkant op welke manier de raad belanghebbenden wil betrekken (samen denken, samen doen, samen besluiten of samen leren) en welke (democratische) eisen aan een participatieproces gesteld moeten worden.</p> <p>Voorbeeld kader: "de raad wil dat iedereen kan meedenken over de agenda met speerpunten. Dit betekent dat de raad wil dat de gemeente digitale participatie toepast"</p> <p>Voorbeeld kader: "de raad wil dat een groep inwoners het participatieproces trekt en de gemeente dit proces faciliteert"</p>	<p>Bepaal hoeveel middelen (geld, kennis en expertise) de raad (over) heeft voor een participatieproces Bepaal of de raad een participatieproces wel of niet door de gemeente wil laten trekken.</p> <p>Voorbeeld kader: "de raad wil dat na de verkiezingen raadsleden met de meeste affiniteit met de Omgevingswet plaats nemen in de raadsklankbordgroep"</p>
	Raadsklankbordgroep Omgevingswet	<p>Het doel van de raadsklankbordgroep heeft de raad in 2016 bepaald, namelijk:</p> <p>"de bedoeling van de raadsklankbord-groep is om richtinggevend te zijn voor de implementatie van de Omgevingswet en de actieve betrokkenheid van de raad (ook op eigen initiatief) bij het opstellen van de omgevingsvisie."</p> <p>Voorbeeld kader: "de raad wil dat de raadsklankbordgroep kennis over de Omgevingswet overdraagt aan de rest van de raadsleden"</p>	<p>De leden van de raadsklankbordgroep dragen zorg voor de overdracht van informatie naar de raad en de eigen fracties. Bepaal daarom hoe (vaak) de raadsklankbordgroep de hele raad en de eigen fracties informeert. Spreek elkaar er ook op aan als de terugkoppeling onvoldoende is. De raadsklankbordgroep komt in de huidige situatie maandelijks bijeen. Bepaal hoe vaak de raadsklankbordgroep na de invoering van de Omgevingswet betrokken wil zijn bij de verdere implementatie (in ieder geval tot en met 2024).</p> <p>Voorbeeld kader: "de raad wil dat de raadsklankbordgroep één keer per kwartaal tijdens een raadsvergadering een update over de voortgang geeft"</p>	<p>Een goede afvaardiging in de raadsklankbordgroep is van cruciaal belang. Bepaal daarom, met name na de gemeenteraadsverkiezingen, welke raadsleden de meeste affiniteit hebben met het onderwerp.</p> <p>Voorbeeld kader: "de raad wil dat na de verkiezingen raadsleden met de meeste affiniteit met de Omgevingswet plaats nemen in de raadsklankbordgroep"</p>

